

DOCENTE	GARIONI ETTORE				
CLASSE	III CLASSICO	SEZIONE		ANNO SCOLASTICO	2020-2021
MATERIA	LINGUA E LETTERATURA GRECA				

LAVORO ESTIVO DA SVOLGERE

PER TUTTI GLI ALUNNI	PER GLI ALUNNI CON DEBITO
<p>LINGUA GRECA</p> <p>1. RIPASSARE:</p> <ul style="list-style-type: none">- morfologia di base- <u>PERFETTO e PIUCHEPERFETTO ATTIVO E MEDIO-PASSIVO</u>- sintassi (finali, consecutive, causali, temporali, valori del participio, usi di άv)- <u>STUDIARE TUTTI I PARADIGMI VERBALI (verbi ad alta frequenza e irregolari) ALLEGATI AL PRESENTE PROGRAMMA.</u> <p>2. TRADURRE i seguenti brani sul libro di versioni <u>M. Turazza- M. Reali, ΑΛΛΟΞ ΙΔΕΜ, Versionario bilingue:</u></p> <ul style="list-style-type: none">- SENOFONTE: nn° 93, 94, 95, 96 (pp. 140-141)- LISIA: nn° 56, 57, 58 (pp. 116-117)- ISOCRATE: nn° 76, 77 (pp. 128) <p>N.B.</p> <p><u>LE VERSIONI DI GRECO DOVRANNO ESSERE TRASCritte SU UN QUADERNO E CONSEGNATE AL DOCENTE AL RIENTRO DALLE VACANZE ESTIVE.</u></p> <p><u>LETTERATURA. Preparare OMERO MINORE ed ESIODO.</u></p> <p><u>LETTURA OBBLIGATORIA DI DUE TRAGEDIE E DI DUE COMMEDIE A SCELTA DI OGNI POETA COME DA ELENCO IN ALLEGATO (sottoriportato).</u></p>	<p>LINGUA GRECA</p> <p>1. RIPASSARE:</p> <ul style="list-style-type: none">- morfologia di base- <u>PERFETTO e PIUCHEPERFETTO ATTIVO E MEDIO-PASSIVO</u>- sintassi (finali, consecutive, causali, temporali, valori del participio, usi di άv)- <u>STUDIARE TUTTI I PARADIGMI VERBALI (verbi ad alta frequenza e irregolari) ALLEGATI AL PRESENTE PROGRAMMA.</u> <p>2. Oltre al LAVORO ESTIVO assegnato a tutta la classe, gli alunni con <u>SOSPENSIONE DEL GIUDIZIO IN GRECO</u> dovranno <u>TRADURRE</u> anche i brani <u>ALLEGATI IN FOTOCOPIA</u>, ponendo particolare attenzione all'analisi morfologica e sintattica delle singole parole e proposizioni secondo le modalità applicate durante l'anno scolastico.</p> <p>N.B.</p> <p><u>LE VERSIONI SUPPLETIVE DI GRECO DOVRANNO ESSERE TRASCritte SU UN QUADERNO E CONSEGNATE AL DOCENTE INSIEME A QUELLE ASSEGNATE A TUTTA LA CLASSE DURANTE IL PRIMO INCONTRO DEDICATO AL RECUPERO.</u></p> <p>Al termine delle ore di recupero sarà fissata una prova di accertamento delle lacune pregresse che vedrà l'alunno impegnato in una versione dal greco.</p>

Milano, 7 GIUGNO 2021

Il Docente

Ettore Garioni

ANNO SCOLASTICO 2020-2021**Classe: III LICEO CLASSICO****Disciplina: GRECO****LETTURE CONSIGLIATE****LETTURA OBBLIGATORIA di DUE OPERE DI CIASCUN AUTORE.****Si consiglia l'edizione BUR con testo greco a fronte**

AUTORE	TITOLO	EDIZIONE
ESCHILO	Persiani	BUR
	Prometeo legato	BUR
	Supplici	BUR
	Sette contro Tebe	BUR
	Orestea (Agamennone, Coefore, Eumenidi)	BUR
SOFOCLE	Aiace	BUR
	Antigone	BUR
	Elettra	BUR
	Edipo re	BUR
	Edipo a Colono	BUR
	Trachinie	BUR
	Filottete	BUR
EURIPIDE	Alcesti	BUR
	Medea	BUR
	Ippolito	BUR
	Troiane	BUR
	Eracle	BUR
	Ifigenia in Aulide	BUR
	Ifigenia in Tauride	BUR
	Andromaca	BUR
	Elena	BUR
	Baccanti	BUR
ARISTOFANE	Nuvole	BUR
	Pace	BUR
	Rane	BUR
	Lisistrata	BUR
	La festa delle donne	BUR
	Le donne al parlamento	BUR

7 Giugno 2021

Il Docente

Ettore Garioni

PRE-PARADIGMI DI ALCUNI VERBI AD ALTA FREQUENZA

			IMPERFETTO	FUTURO	AORISTO II
1	ἄγω	Condurre	ἤγον	ἄξω	ἤγαγον
2	αἰθάνομαι	Accorgersi	ἤσθανόμην	αἰσθήσομαι	ἤσθόμην
3	αἰρέω	Prendere, scegliere, preferire	ἤρουν	αἰρήσω	εἶλον
4	ἁμαρτάνω	Sbagliare	ἤμαρτανον	ἁμαρτήσω	ἤμαρτον
5	βάλλω	Gettare	ἔβαλον	βαλῶ	ἔβαλον
6	βλώσκω	Andare	ἔβλωσκον	μολοῦμαι	ἔμολον
7	γίγνομαι	Essere, nascere, diventare, accadere	ἐγινόμην	γενήσομαι	ἐγενόμην
8	γιγνώσκω	Conoscere	ἐγίγνωσκον	γνώσομαι	ἔγνων
9	δίδωμι	Dare	ἐδίδουν	δώσω	ἔδωκα
10	ἔρχομαι	Andare / venire	ἤρχόμην	ἐλεύσομαι	ἤλθον
11	ἐσθίω	Mangiare	ἤσθιον	ἔδομαι	ἔφαγον
12	ἔπομαι	Seguire	εἰπόμην	ἔψομαι	ἔσπόμην
13	εὐρίσκω	Trovare	ἠύρισκον (εὐρ-)	εὐρήσω	ἠῦρον (εὐρ-)
14	ἔχω	Avere	εἶχον	ἔξω (io terrò) σχήσω (io prenderò)	ἔσχον
15	θνήσκω	Morire	ἔθνησκον	θανοῦμαι	ἔθανον
16	ἵημι	Inviare	ἵην	ἦσω	ἦκα εἶμην
17	ἄφ-ικνέομαι	Giungere	ἄφ-ικνοῦμην	ἀφίξομαι	ἀφικόμην
18	ἴστημι	Collocare	ἴστην	στήσω στήσομαι	ἔστησα ἔστην
19	κάμνω	Stancarsi	ἔκαμνον	καμοῦμαι	ἔκαμον
20	κράζω	Gridare	ἔκραζον	κράξομαι	ἔκραγον
21	λαγχάνω	Avere in sorte	ἐλάγχανον	λήξομαι	ἔλαχον
22	λαμβάνω	Prendere	ἐλάμβανον	λήψομαι	ἔλαβον
23	λανθάνω	Sfuggire a	ἐλάνθανον	λήσομαι	ἔλαθον ἔλησα
24	λέγω	Dire	ἔλεγον	ἐρῶ	εἶπον εἶπα
25	μάχομαι	Combattere	ἐμαχόμην	μαχήσομαι / μαχοῦμαι	
26	μανθάνω	Imparare	ἔμανθανον	μαθήσομαι	ἔμαθον
27	ὁράω	Vedere	εἶρων	ὄψομαι	εἶδον
28	πάσχω	Soffrire / subire	ἐπασχον	πείσομαι	ἔπαθον
29	πείθω	Persuadere	ἔπειθον	πείσομαι	ἔπεισα ἔπιθον
30	πίνω	Bere	ἔπινον	πίομαι	ἔπιον
31	πίπτω	Cadere	ἔπιπτον	πεσοῦμαι	ἔπεσον
32	πυνθάνομαι	Informarsi / domandare	ἐπυνθανόμην	πεύσομαι	ἐπυθόμην

33	τίθημι	Porre	ἐτίθην	θήσω	ἔθηκα
34	τίκτω	Generare	ἔτικτον	τέξω. -ξομαι	ἔτεκον
35	τέμνω	Tagliare	ἔτεμον	τεμῶ τεμοῦμαι	ἔτεμον
36	τρέπω	Volgere	ἔτρεπον	τρέψω	ἔτρεψα ἔτραπον
37	τρέφω	Nutrire	ἔτρεφον	θρέψω	ἔθρεψα ἔτραφον
38	τρέχω	Correre	ἔτρεχον	δραμοῦμαι	ἔδραμον
39	τυγχάνω	Ottenere	ἐτύγχανον	τεύξομαι	ἔτυχον
40	ὑπισχνέομαι	Promettere	ὑπισχνούμην	ὑποσχῆσομαι	ὑπισχόμην
41	φέρω	Portare / sopportare	ἔφερον	οἶσω οἶσομαι	ἤνεγκον ἤνεγκα
42	φεύγω	Fuggire	ἔφευγον	φεύξομαι φευξοῦμαι	ἔφυγον

φαίνω mostro	perf. deb.	πέφαγκα ho mostrato	perf. forte	πέφηνα sono apparso
φθείρω rovino	perf. deb.	ἔφθαγκα ho rovinato	perf. forte	ἔφθορα sono rovinato

Una cosa analoga avviene quando vi sono un perfetto aspirato e uno non aspirato.

πράσσω faccio	perf. aspir.	πέπραχα ho fatto	perf. non asp.	πέπραγα mi trovo
ἀνοίγω apro	perf. aspir.	ἀνέωχα ho aperto	perf. non asp.	ἀνέωγα sto aperto

1

273. Detti di Catone

Le parole di Catone erano ispirate a un concreto senso della realtà e a severità morale.

Τῶν Ῥωμαίων εἰς Βιθυνίαν τρεῖς ἤρηκότων πρέσβεις, ὧν ὁ μὲν ποδαγωγικός ἦν, ὁ δὲ τὴν κεφαλὴν ἐξ ἀνατρήσεως καὶ περικοπῆς κοίλην εἶχεν, ὁ δὲ τρίτος ἐδόκει μωρὸς εἶναι, καταγελῶν ὁ Κάτων εἶπε πρεσβείαν ὑπὸ Ῥωμαίων ἀποστέλλεσθαι μῆτε πόδας μῆτε κεφαλὴν μῆτε καρδίαν ἔχουσαν. Τοὺς δὲ φρονίμους ἔλεγε μᾶλλον ὑπὸ τῶν ἀφρόνων ἢ τοὺς ἀφρονάς ὑπὸ τῶν φρονίμων ὠφελεῖσθαι· τούτους μὲν γὰρ φυλάττεσθαι τὰς ἐκείνων ἀμαρτίας, ἐκείνους δὲ τὰς τούτων μὴ μιμεῖσθαι κατορθώσεις. Πρὸς δὲ πρεσβύτην πονηρευόμενον· «Ἄνθρωπε», εἶπε, «πολλὰ ἔχοντι τῷ γήρᾳ τὰ αἰσχρὰ μὴ πρόσφερε τὴν ἀπὸ τῆς κακίας αἰσχύνην». Βλασφημούμενος δ' ὑπ' ἀνθρώπου βεβιωκότος ἀσελγῶς καὶ κακῶς· «Ἄνισος», εἶπεν, «ἢ πρὸς σέ μοι μάχη ἐστί· καὶ γὰρ ἀκούεις τὰ αἰσχρὰ ῥαδίως καὶ λέγεις εὐχερῶς, ἐμοὶ δὲ καὶ λέγειν ἀηδὲς καὶ ἀκούειν ἄηθες».

2

274. Cilone

Cilone, interpretando forse erroneamente l'oracolo di Delfi, occupa l'acropoli di Atene, ma il suo tentativo finisce in un fallimento.

Κύλων ἦν Ὀλυμπιονίκης ἀνὴρ Ἀθηναῖος, τῶν πάλαι εὐγενής τε καὶ δυνατός· ἐγεγαμήκει δὲ θυγατέρα Θεαγένους, Μεγαρέως ἀνδρός, ὃς κατ' ἐκείνον τὸν χρόνον ἐτυράννει Μεγάρης. Χρωμένῳ δὲ τῷ Κύλωνι ἐν Δελφοῖς ἀνεῖλεν ὁ θεὸς ἐν τῇ τοῦ Διὸς τῇ μεγίστῃ ἑορτῇ καταλαβεῖν τὴν Ἀθηναίων ἀκρόπολιν· ὁ δὲ παρά τε τοῦ Θεαγένους δύναμιν λαβὼν καὶ τοὺς φίλους ἀναπείσας, ἐπειδὴ ἐπῆλθον Ὀλύμπια¹ τὰ ἐν Πελοποννήσῳ κατέλαβε τὴν ἀκρόπολιν ὡς ἐπὶ

¹ Ὀλύμπια: «le Olimpie», ossia le feste di Zeus Olimpio; probabilmente Cilone non interpreta esattamente il responso dell'oracolo (infatti non era stata indicata la località di queste feste); da qui l'insuccesso della sua impresa.

τ
τ
χ
δ
2
I
Γ
γ
ο
τ
ρ
μ
ν
τι
π
σ
μ
ε
α
I
2
Li
i c
T
π
ώ
ἀ
ζε
δε
νι
λα
κα
κα
Ει
σι
-
1
πρ

τυραννίδι,² νομίσας ἑορτήν τε τοῦ Διὸς μεγίστην εἶναι καὶ ἑαυτῷ τι προσήκειν, Ὀλύμπια νενικηκότι. Δοκῶν δὲ ὀρθῶς γιγνώσκειν ἐπεχείρησε τῷ ἔργῳ. Οἱ δὲ Ἀθηναῖοι αἰσθόμενοι ἐβοήθησάν τε πανδημεὶ ἐκ τῶν ἀγρῶν ἐπ' αὐτοὺς καὶ προσκαθεζόμενοι ἐπολιόρκουν.

2 ὡς ἐπὶ τυραννίδι: «con l'intenzione di instaurare la tirannide».

3

275. Epitafio per i caduti

I soldati che sono morti per la patria hanno lasciato un ricordo imperituro.

Προσῆκει τούτους εὐδαιμονεστάτους ἡγεῖσθαι οἵτινες, ὑπὲρ τῶν μεγίστων καὶ καλλίστων κινδυνεύσαντες, οὕτω τὸν βίον ἐτελεύτησαν, οὐκ ἐπιτρέψαντες τὰ περὶ αὐτῶν τῇ τύχῃ, οὐδ' ἀναμείναντες τὸν αὐτόματον θάνατον, ἀλλ' ἐκλεξάμενοι τὸν κάλλιστον. Καὶ γάρ τοι ἀγήρατοι μὲν αὐτῶν αἱ μνήμαι, ζηλωταὶ δὲ ὑπὸ πάντων ἀνθρώπων αἱ τιμαί· οἱ πενθοῦνται μὲν διὰ τὴν φύσιν ὡς θνητοί, ὑμνοῦνται δ' ὡς ἀθάνατοι διὰ τὴν ἀρετὴν. Καὶ γάρ τοι θάπτονται δημοσίᾳ, καὶ ἀγῶνες τίθενται¹ ἐπ' αὐτοῖς ῥώμης καὶ σοφίας, ὡς ἀξίους ὄντας τοὺς ἐν τῷ πολέμῳ τετελευτηκότας ταῖς αὐταῖς τιμαῖς καὶ τοὺς ἀθανάτους τιμᾶσθαι. Ἐγὼ μὲν οὖν αὐτοὺς καὶ μακαρίζω τοῦ θανάτου καὶ ζηλῶ, καὶ μόνοις τούτοις τῶν ἀνθρώπων οἶμαι κρεῖττον εἶναι γενέσθαι, οἵτινες, ἐπειδὴ θνητῶν σωμάτων ἔτυχον, ἀθάνατον μνήμην διὰ τὴν ἀρετὴν αὐτῶν κατέλιπον.

1 τίθενται: «vengono istituite».

4

276. Le dure leggi di Licurgo

Licurgo organizza per i fanciulli un tipo di vita molto severo e istituisce pene per i celibi.

Τοὺς Σπαρτιατῶν παῖδας οὐκ ἐπὶ ὠνητοῖς οὐδὲ μισθίοις ἐποίησατο¹ παιδαγωγοῖς ὁ Λυκοῦργος, οὐδ' ἐξῆν ἐκάστῳ τρέφειν οὐδὲ παιδεύειν ὡς ἐβούλετο τὸν υἱόν, ἀλλὰ πάντας εὐθὺς ἑπταετείς γενομένους εἰς ἀγέλας κατελόχιζε καὶ μετ' ἀλλήλων εἶθιζε συμπαίζειν καὶ συσχολάζειν. Γράμματα μὲν ἔνεκα τῆς χρείας ἐμάνθανον· ἢ δ' ἄλλη πᾶσα παιδεία πρὸς τὸ ἄρχεσθαι καλῶς ἐγίγνετο καὶ καρτερεῖν πονοῦντα καὶ νικᾶν μαχόμενον. Γενόμενοι δὲ δωδεκαετείς ἄνευ χιτῶνος ἤδη διετέλουν, ἐν ἱμάτιον εἰς τὸν ἑνιαυτὸν λαμβάνοντες, αὐχμηροὶ τὰ σώματα καὶ λουτρῶν καὶ ἀλειμμάτων ἄπειροι. Ἐκάθευδον δ' ὁμοῦ κατ' ἴλην καὶ ἀγέλην ἐπὶ στιβάδων,² ἃς αὐτοῖς συνεφόρουν, τοῦ παρὰ τὸν Εὐρώταν ποταμὸν πεφυκότος καλάμου τὰ ἄκρα ταῖς χερσίν ἄνευ σιδήρου κατακλάσαντες. Ἀτιμίαν δὲ τινα καὶ προσέθηκε³ τοῖς ἀγά-

1 ἐπὶ... ἐποίησατο: «affidò... presso». — 2 στιβάδων: «mucchi di foglie». — 3 προσέθηκε: «aggiunse».

μοις. Εἵργοντο μὲν γὰρ ἐν ταῖς γυμνοπαιδίαις τῆς θεάς, τιμῆς δὲ καὶ
θεραπείας, ἦν οἱ νέοι τοῖς πρεσβυτέροις παρεῖχον, παντελῶς ἐστέ-
ροντο.

5

277. Alessandro sposa Rossane

Alessandro Magno, colpito dalla bellezza di una prigioniera, la sposa, e invita anche i suoi soldati a sposare donne persiane.

Πέμπας δὲ κήρυκα ὁ Ἀλέξανδρος ἐμβοῆσαι ἐκεκελεύκει τοῖς προφυ-
λάσσουσι τῶν βαρβάρων μὴ διατρίβειν ἔτι, ἀλλ' ἐπιτρέπειν σφᾶς. Οἱ
δὲ βάρβαροι ἐκπλαγέντες ἐπέτραπον σφᾶς αὐτούς. Ἐνθα δὴ ἄλλων τε
πολλῶν γυναῖκες καὶ παῖδες ἐλήφθησαν καὶ ἡ γυνὴ ἡ Ὀξυάρτου καὶ
οἱ παῖδες. Καὶ γὰρ ἦν Ὀξυάρτου παῖς παρθένος ἐν ᾧρα γάμου,
Ῥωξάνη ὀνόματι, ἦν δὴ καλλίστην τῶν Ἀσιανῶν γυναικῶν λέγουσιν
ὀφθῆναι οἱ ξὺν Ἀλεξάνδρῳ στρατεύσαντες, μετὰ γε τὴν Δαρείου
γυναῖκα. Καὶ ταύτην ἰδόντα Ἀλέξανδρον ἐς ἔρωτα ἐλθεῖν αὐτῆς·
ἔρασθέντα¹ δὲ οὐκ ἐθελῆσαι ὑβρίσαι καθάπερ αἰχμάλωτον, ἀλλὰ
γῆμαι αὐτὴν οὐκ ἀπαξιῶσαι, ἔτι δὲ εἰπεῖν τῆς ἀρχῆς βεβαιότητος
ἐνεκα καὶ τοὺς ἄλλους στρατιώτας δεῖν Περσίδας γυναῖκας γαμεῖν.

¹ ἔρασθέντα: da ἔραμαι.

278. Silla contro Atene

Silla viene informato del punto debole di Atene e riesce a occupare la città.

Σύλλας ἐπολιόρκει τὰς Ἀθήνας οὐκ ἔχων σχολὴν ἐνδιατρίψαι χρό-
νον πολύν, ἐπεὶ πόνος ἄλλος ἤπειγεν, ἥρπακός τε μὲν Ἀσίαν Μιθρι-
δάτου, Μαρίου δὲ καὶ τῶν περὶ αὐτὸν αὐθις ἐν Ῥώμῃ κρατούντων.
Ἀλλὰ πρεσβυτῶν τινῶν ἐπὶ κουρείου διαλεγομένων, ὡς οὐ φυλάττε-
ται τὸ Ἐπτάχαλκον καὶ κινδυνεύει τὸ ἄστυ κατ' ἐκεῖνο τὸ μέρος
ληφθῆναι, ἀκούσαντες οἱ κατάσκοποι πρὸς τὸν Σύλλαν ἐξήγγειλαν.
Ὁ δ' εὐθὺς τὴν δύναμιν προσαγαγὼν περὶ μέσας νύκτας εἰσήγαγε τὸ
στράτευμα, καὶ μικροῦ¹ μὲν κατέσκαψε τὴν πόλιν, ἐνέπλησε² δὲ φό-
νου καὶ νεκρῶν, ὥστε τὸν Κεραμεικὸν αἵματι ῥυῆναι. Χαλεπῶς δὲ
πρὸς Ἀθηναίους εἶχε διὰ τοὺς λόγους μᾶλλον ἢ διὰ τὰ ἔργα.

¹ μικροῦ: «per poco non». — ² ἐνέπλησε: «la riempì».

6

279. Una lotta all'ultimo sangue

Un cacciatore muore nel vano tentativo di salvare l'amico assalito da un leone.

Βελίττας ἐπεὶ κατασπασθέντα ἀπὸ τοῦ ἵππου ὑπὸ λέοντος εἶδε
Βάσθην τὸν φίλον (ἅμα δὲ ἔτυχον θηρῶντες) καὶ ἤδη ὁ λέων περι-

πλαί
ταπι
σπα,
τοὺς
ἐκ τ
τὸν
ἀπο
στέρ
τάφο
τοῦ

1 ἐνε:

280

Il re

Νίνι

νόμι

τῶν

συν

ρασ

πρό

νου

δυνα

χειρ

ἀπεί

Μει

τινα

ρίοι

χον

προ

281

Ales:

Διῶ

μου

λισ

ῦδω

μεν

ἔχο

Ἔλα

δὲ τ

λάς

1 ἐφ.

δὲ καὶ
; ἔστῃ-

ita an-

ροφυ-
ῆς. Οἱ
ων τε
υ καὶ
άμου,
ουσιν
ρείου
ὑτῆς·
ἀλλὰ
ητος
iv.

χρό-
θρι-
των.
τε-
ρος
αν.
; τὸ
φό-
δὲ

δε
οι-

πλακεῖς αὐτῷ ἐνεπεφύκει¹ τῷ λαιμῷ καὶ τοῖς ὄνυξιν ἐσπάρατε, καταπηδήσας καὶ αὐτός, ἐνέπεσεν ἐκ τοῦ ὀπισθεν τῷ θηρίῳ καὶ περιέσπα, πρὸς ἑαυτὸν παροξύνων, καὶ διὰ τῶν ὀδόντων μεταξὺ διείρων τοὺς δακτύλους, καὶ τὸν Βάσθην, ὡς οἶόν τε ἦν, ἐξελεῖν πειρώμενος ἐκ τοῦ δήγματος, ἄχρι δὴ ὁ λέων ἐάσας ἐκείνον ἡμιθνήτα ἤδη ἐπὶ τὸν Βελίτταν ἀπεστράφη καὶ συμπλακεῖς ἀπέκτεινε κάκεῖνον· ὁ δὲ ἀποθνήσκων τοσοῦτον ἔφθη πατάξας² τῷ ἀκινάκῃ τὸν λέοντα ἐς τὸ στέρνον, ὥστε ἅμα πάντες ἀπέθανον, καὶ ἡμεῖς ἐθάψαμεν αὐτοὺς δύο τάφους ἀναχώσαντες πλησίον, ἓνα μὲν τῶν φίλων, ἓνα δὲ καταντικρὺ τοῦ λέοντος.

¹ ἐνεπεφύκει: da ἐμ-φύω. — ² τοσοῦτον ἔφθη πατάξας: «di tanto prevenne colpendo».

7

280. Nino, re assiro

Il re assiro Nino riesce a realizzare un ambizioso piano di espansione.

Νίνος, ὁ τῶν Ἀσσυρίων βασιλεὺς, μεγάλας πράξεις ἐπετελέσατο. Γενόμενος γὰρ φύσει πολεμικὸς καὶ ζηλωτὴς τῆς ἀρετῆς, καθωπλίκει τῶν νέων τοὺς κρατίστους· γυμνάσας δ' αὐτοὺς πλείονα χρόνον, συνήθεις ἐποίησε πάση κακοπαθείᾳ καὶ πολεμικοῖς κινδύνοις. Παρασκευασάμενος οὖν στρατόπεδον ἀξιόλογον, συμμαχίαν ἐποιήσατο πρὸς Ἀριαῖον, τὸν βασιλέα τῆς Ἀραβίας, ἢ κατ' ἐκείνους τοὺς χρόνους ἐδόκει πληθεῖν ἀλκίμων ἀνδρῶν· ἐστράτευσε μετὰ πολλῆς δυνάμεως ἐπὶ Βαβυλωνίους κατοικοῦντας ὄμορον χώραν· ῥαδίως δὲ χειρωσάμενος τοὺς ἐγγχωρίους διὰ τὸ τῶν ἐν τοῖς πολέμοις κινδύνων ἀπείρως ἔχειν, τούτοις ἔταξε τελεῖν κατ' ἐνιαυτὸν μεγάλους φόρους. Μετὰ δὲ ταῦτα πολλοῖς πλήθεσιν εἰς τὴν Ἀρμενίαν ἐμβεβληκῶς καὶ τινὰς τῶν πόλεων ἀναστάτους πεποικηκῶς, κατεπλήξατο τοὺς ἐγγχωρίους· διόπερ ὁ βασιλεὺς αὐτῶν Βαρζάνης, ὁρῶν ἑαυτὸν οὐκ ἀξιόμαχον ὄντα, μετὰ πολλῶν δῶρων ἀπήντησε καὶ πᾶν εἶπε ποιήσῃν τὸ προσταττόμενον.

8

281. L'esempio di Alessandro

Alessandro Magno con il proprio esempio infonde nuovo ardore nei suoi uomini.

Διώκοντος Ἀλεξάνδρου Δαρεῖον πολλαῖς ἡμέραις ἀνὰ τόπους ἐρέμους καὶ ἀνύδρους, τῶν στρατιωτῶν ἀπεῖπον μὲν οἱ πλεῖστοι, καὶ μάλιστα ἐκ τῆς ἀνυδρίας. Ἐνθα δὴ Μακεδόνες τινὲς ἀπήντησαν αὐτῷ, ὕδωρ ἐν ἀσκοῖς ἔφ' ἡμιόνων κομίζοντες ἀπὸ τοῦ ποταμοῦ· καὶ θεασάμενοι τὸν Ἀλέξανδρον, ἤδη μεσημβρίας οὔσης, ὑπὸ δίψης κακῶς ἔχοντα, ταχὺ πεπληρωκότες κράνος προσήνεγκαν αὐτῷ.

Ἐλαβε μὲν οὖν ὁ Ἀλέξανδρος εἰς τὰς χεῖρας τὸ κράνος· περιβλέψας δὲ καὶ ἰδὼν τοὺς περὶ αὐτὸν ἰπέας ἅπαντας τρεπομένους τὰς κεφαλὰς καὶ πρὸς τὸ ποτὸν βλέποντας, ἐφείσατο¹ μὲν τοῦ πιεῖν, ἐπαινέ-

¹ ἐφείσατο: da φείδομαι.

σας δὲ τοὺς ἀνθρώπους: «Ἐὰν γὰρ αὐτός», ἔφη, «πίω μόνος, ἀθυμήσουσιν οὗτοι». Ἰδόντες δὲ τὴν ἐγκράτειαν αὐτοῦ καὶ μεγαλοψυχίαν, οἱ ἵππεῖς ἄγειν ἀνέκραγον θαρροῦντα,² καὶ τοὺς ἵππους ἐμαστίζουσι· οὔτε γὰρ κάμνειν οὔτε διψῆν οὐθ' ὄλως θνητοὶ εἶναι νομίζουσιν, ἕως ἂν ἔχωσι βασιλέα τοιοῦτον.

² θαρροῦντα: sottint. αὐτόν (Alessandro).

9

282. La morte di Epaminonda

Dopo la notizia della vittoria beotica a Mantinea, Epaminonda muore soddisfatto.

Ἐπαμεινώνδας ἔτι ζῶν εἰς τὴν παρεμβολὴν ἀπηνέχθη,¹ καὶ τῶν συγκληθέντων ἰατρῶν ἀποφηναμένων ὅτι πάντως, ὅταν ἐκ τοῦ θώρακος ἐξαιρεθῆ τὸ δόρυ, συμβήσεται καὶ τὸν θάνατον ἐπακολουθήσεται, εὐψυχότατα τὴν τοῦ βίου καταστροφὴν ἐποιήσατο. Πρῶτον μὲν γὰρ τὸν ὑπασπιστὴν προσκαλεσάμενος ἐπηρώτησεν, εἰ διασέσωκε τὴν ἀσπίδα. Τοῦ δὲ δηλοῦντος αὐτὴν πρὸ τῆς ὀράσεως, πάλιν ἐπηρώτησε, πότεροι νενικήκασιν. Ἀποφαινομένου δὲ τοῦ παιδὸς ὅτι Βοιωτοὶ νενικήκασιν· «ᾠρα», ἔφη, «ἐστὶ τελευτᾶν», καὶ προσέταξεν ἐκσπάσαι τὸ δόρυ. Ἀναβοησάντων δὲ τῶν παρόντων φίλων, καὶ τινος εἰπόντος ὅτι «Τελευτᾶς ἄτεκνος, Ἐπαμεινώνδα» καὶ δακρύσαντος, «Μὰ Δία μὲν», ὑπέλαβε, «ἀλλὰ καταλείπω δύο θυγατέρας, τὴν τε ἐν Λεύκτροις νίκην καὶ τὴν ἐν Μαντινείᾳ». Καί, τοῦ δόρατος ἐξαιρεθέντος, ἄνευ πάσης ταραχῆς ἐξέπνευσεν.

¹ ἀπηνέχθη: da ἀπο-φέρω.

10

283. Atti di eroismo dei soldati di Cesare

Per Cesare i soldati furono protagonisti di molti episodi di coraggio.

Εὐνοία δὲ καὶ προθυμία στρατιωτῶν ἐχρήσατο τοσαύτη περὶ αὐτόν, ὥστε τοὺς ἐτέρων¹ μηδὲν ἐν ταῖς ἄλλαις στρατείαις διαφέροντας, ἀμάχους καὶ ἀνυποσιτάτους φέρεσθαι πρὸς πᾶν δεινὸν ὑπὲρ τῆς Καίσαρος δόξης. Ἀκίλιος ἐν τῇ περὶ Μασσαλίαν ναυμαχίᾳ νεὸς πολέμιος ἐπιβεβηκώς, τὴν μὲν δεξιὰν ἀπεκόπη χεῖρα μαχαίρα, τῇ δ' ἀριστερᾷ τὸν θυρεὸν οὐκ ἔρριψεν, ἀλλὰ τύπτων εἰς τὰ πρόσωπα τοὺς πολεμίους ἀπέστρεψε πάντας, καὶ τοῦ σκάφους ἐπεκράτησε· Κάσσιος Σκεύας, ἐν τῇ περὶ Δυρράχιον μάχῃ τὸν ὀφθαλμὸν ἐκκοπεῖς τοξεύματι, τὸν δ' ὄμον ὑσσῶ καὶ τὸν μηρὸν ἐτέρῳ διατρωθεὶς, τῷ δὲ θυρεῷ βελῶν ἑκατὸν καὶ τριάκοντα πληγὰς ἀναδεξάμενος, ἐκάλει τοὺς πολεμίους ὡς ἐγχειρίσω ἐαυτόν. Δυοῖν δὲ πλησιασάντων, τοῦ μὲν ἀπέστρεψε τὸν ὄμον τῇ μαχαίρα, τὸν δὲ κατὰ τοῦ προσώπου πατάξας ἀπέστρεψε, αὐτὸς δὲ διεσώθη, τῶν οἰκείων περισχόντων.

¹ ἐτέρων: retto da διαφέροντας.